

СЕКЦІЯ
«СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ
ОПОДАТКУВАННЯ В УМОВАХ ІНСТИТУЦІЙНИХ ЗМІН
НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ»

УДК 657.1

Богів Ольга

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ У
ВОЄННИЙ ЧАС

Bohiv Olga

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

FEATURES OF TAXATION OF SMALL AND MEDIUM-SIZED BUSINESSES IN
WARTIME

На сучасному етапі в Україні відбуваються постійні зміни у сферах національної економіки, у тому числі в системі обліку та оподаткування. Це призводить до загострення уваги на осмисленні цих змін, аналізу проблем з метою визначення шляхів їх подолання. Особливої актуальності набуває розгляд даних питань в умовах воєнного часу. На час війни та для повоєнного розвитку потрібна нова податкова модель. Тому уряд отримав чітке доручення повернути малий та середній бізнес. Забрати все, що заважає. Максимально послабити податки, прибрати усі труднощі. Тому ВРУ терміново 15 березня ухвалила законопроект № 7137-д, який спрямований на податкове стимулювання бізнесу в умовах воєнного стану.

Війна РФ проти України щодня завдає тяжких людських та економічних втрат. З метою підтримки підприємництва держава вжила безпрецедентних заходів податкової політики. Ще 342 до війни спрощена система оподаткування, обліку та звітності для мікро- та малого бізнесу була визнана однією з найбільш вдалих реформ за весь період Незалежності України. Започаткована Указом Президента України від 03.07.1998 р. № 727/98 вона сприяла: подоланню кризових явищ під час переходу економіки від планової до ринкової моделі, зниженню безробіття та підвищенню зайнятості, наповненню бюджетів, становленню класу вільних, самостійних та ініціативних підприємців. Нині під час воєнного стану «спрощенка» також стає каталізатором подолання кризи. Тож актуальним постає аналіз трансформації спрощеної системи оподаткування для максимізації її соціально-економічного ефекту. З початком війни 24.02.2022 р. та станом на кінець травня поточного 2022 р. Верховна Рада України ухвалила «п'ять» пакетів податкової реформи для підтримки підприємництва під час воєнного стану.

Першим «пакетом» податкової реформи Законом України № 2118-IX від 03.03.2022 р. змінами до Податкового кодексу України були прийняті безпрецедентні податкові дерегуляції, а саме: звільнення платників податків від відповідності у разі відсутності можливості своєчасно виконати свій податковий обов'язок щодо дотримання термінів сплати податків та зборів, подання звітності (з обов'язковим виконанням таких обов'язків протягом шести місяців після припинення або скасування воєнного стану); зупинення податкових перевірок; зупинення перебігу строків для платників податків та контролюючих органів тощо. Широкі податкові дерегуляції були запроваджені на початку березня 2022 р. без урахування територіального принципу. Ставали відомі випадки, коли платники податків у далеких від лінії фронту регіонах тилу почали зловживати ними

Малий та середній бізнес виконує важливі функції для економічного розвитку країни: розвиває конкурентне середовище, наповнює товарний ринок, забезпечує зайнятість населення, збільшує дохід підприємців. Виклики які наразі постали перед економікою, звернули увагу на роль держави у відновленні економічної активності суб'єктів малого та середнього підприємництва, пошуку методів для їх соціально-економічного зростання. Через активні бойові дії на території України близько 50% підприємств зупинили свою економічну діяльність, 20% переїхали на більш безпечну територію країни, 4.4% виїхали за кордон [1].

Суб'єкти даного сектору економіки потребують фінансових ресурсів для відновлення та розвитку бізнесу. Великі акціонерні товариства мають змогу сумлінно дотримуватися податкового законодавства, навіть у такий складний час, що не скажеш про малий бізнес. Проблема розвитку малого та середнього бізнесу приділяють увагу багато вчених. Наприклад Г.В. Обруч та Б.Л. Іванюта досліджували проблеми та перспективи розвитку малого підприємництва в Україні [2].

Війна внесла свої корективи у життя кожного українця. Уряд екстрено видав ліберальні регуляторні новації, які покликані знизити фіскальне навантаження на підприємців та яке буде мотивувати розвиток малого підприємства [3].

Наразі, можливо переходити на 3 групу спрощеного оподаткування, якщо в платника податку грошовий оборот до десяти мільярдів гривень і необмежена кількість працівників. Платники повинні сплачувати податок у розмірі 2 відсотки, замість сплати податку на прибуток та ПДВ. Збільшено термін, на виконання податкового обов'язку, якщо у платника не має відповідної можливості сплатити, при цьому, санкції застосовуватися не будуть. Відмінено деякі платежі при імпорті машин та товарів. Додано операції, при яких платник єдиного податку 3 групи буде звільнений від обов'язку сплати ПДВ [4].

Уряд прийняв рішення, започатковані зміни ще більше посилювати, на повоєнному етапі. Економічна стабільність країни залежить від платників податків, котрі у воєнний час продовжують свою роботу. Завдяки цьому бюджет стабільно наповнюється. Впродовж січня-квітня 2022 року до зведеного бюджету було сплачено 344,7 мільярдів гривень. До державного бюджету надійшло 234,4 мільярди гривень, це на 64,9 мільярди гривень більше за період 2021 року [5].

Для швидкого післявоєнного відновлення економіки, вже сьогодні має формуватися та реалізовуватися стратегія розвитку України, яка буде орієнтована на демонополізацію та дерегуляцію. Влада має сприяти розвитку малого бізнесу, мотивувати інвесторів та підприємців вкладати кошти у стартапи та новітні проекти. На сьогодні і відразу після війни, потрібно акцентувати увагу на таких проблемах: безпека і оборона держави, продовольча безпека, експорт, повернення переселенців та бізнесів на територію України, оновлення ринку праці. Зменшення податкового навантаження на працю створить передумови для зростання 19 доходів у населення, зменшить рівень безробіття, дасть змогу вивести економіку на новий рівень. Пріоритетними інструментами розвитку економіки в умовах воєнного стану є розробка заходів щодо стабілізації бізнес-клімату, не менш важливим є оновлення системи державного регулювання підприємницької діяльності.

На сьогодні в Україні потроху повертається в роботу бізнес, а українці реєструють нові ФОПи. Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль зазначає...бізнес починає оговтуватися після першого шоку. Одразу декілька найбільших заводів починають працювати. Понад 120 тисяч підприємців за пару днів подали заявку для переходу на нову систему оподаткування 2% з обороту. За останню добу через систему «Дія» було зареєстровано тисячу нових ФОПів. Зазначимо, що у топі за популярністю - ФОПи, що надають інформаційні послуги, ІТ-сфера, роздрібна та оптова торгівля. Крім

того, близько 1,5 тисячі виробничих підприємств подали заявки на релокацію. Декілька сотень вже переїхали або прямо зараз переїжджають з районів бойових дій для того, щоб продовжити роботу. Стає зрозуміло, що без працюючої і ефективної економіки перемога у війні неможлива. Влада зробила ряд кроків, щодо підтримки бізнесу, тож маємо надії, що економіка держави буде працювати.

Список використаних джерел:

1. Збитки малого й середнього бізнесу за шість тижнів війни – дослідження. forbes.ua
URL: <https://forbes.ua/news/zbitki-malogo-yserednogo-biznesu-za-pershiy-misyats-otsinyuyutsya-v-64-85-mlrddoslidzhennya-10052022-5936> (дата звернення: 24.10.2022).
2. Обруч Г. В., Іванюта Б. Л., Проблеми і перспективи розвитку малого та середнього підприємництва в Україні. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2018. № 61. С. 53–62.4.
3. Економіка війни та повоєнний економічний розвиток України:
URL:<https://www.prostir.ua/?news=ekonomika-vijny-tarovojennyj-ekonomichnyj-rozvytok-ukrajiny-problemy-priorytety-zavdannya> (дата звернення: 17.10.2022).
4. Реун А. Податково-митна реформа 2.0. Дзеркало тижня. URL:
<https://zn.ua/ukr/business/podatkovo-mitna-reforma20.html>. (дата звернення: 17.10.2022).
5. Протягом січня – квітня 2022 року платники перерахували до зведеного бюджету 344,7 млрд гривень / Офіційний сайт Державної податкової служби України
URL:<https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/581660.html> (дата звернення: 17.10.2022).
6. Ратинський В.В. Бухгалтерський облік і аналіз: перспективи для малого бізнесу. *Економіка та суспільство*, 2021. №25
7. Ратинський В.В. Бухгалтерський облік у процесі управління підприємством *Агросвіт, Дніпровський державний аграрно-економічний університет, ТОВ ДКС Центр*, 2021. №7-8. С.79-84
8. Ратинський В.В. Інформаційні технології в бухгалтерському обліку. перспективи та проблеми, *Інформаційно-аналітичний наукометричний журнал «Економіка. Фінанси. Право»*, 2021. № 4/1. С.17-21